

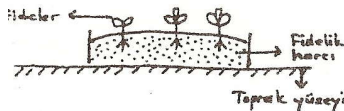
11. Sulamalar, genel olarak, sabahları yapılmak suretiyle fidelerin geceye kuru ve gece soğuşundan etkilenmeyecek şekilde girmeleri mümkün olur. Dikime 7 - 10 gün kala, sulama azaltılmalı, fideler geceleri açık bırakılmamalıdır. Bu şekilde fidelerin şişkinleşmesi ve dış şartlara alışması sağlanmış olur.

12. Aşırı sulamanın fidelerde solgunluk ve ağır büyümeye neden olduğu unutulmamalıdır.

13. Uygun şekilde hazırlanmış bir harç kullanıldığı takdirde, fideler normal beslenir ve gelişmelerine devam ederler. Bu nedenle, fidelikte kimyevi gübre kullanmaya gerek yoktur. Ancak, gelişmenin herhangi bir nedenle geri kalması (fidelerin sararması, beklenen boylamayı göstermemesi) durumunda fideliklere ahır gübresi ya da kimyevi gübrelerle hazırlanacak şerbetten 1-2 kez verilmeli ve ilbahare hafifçe sulama yapılmalıdır.

14. Fideler boy attıkça kapak gübresi verilir, sulanarak kök gelişmesi teşvik edilmelidir.

15. Hızlı gelişen ve aşırı boylanmış fideler dikimden 1-2 hafta önce sökülerek (kılavuz alma) fidelikler yeknesak bir hale getirilmelidir.

16. Fide yatağından çıkan özellikle geniş yapraklı yabancı otların, zaman zaman sökülerek fideliğin temizlenmesi ihmal edilmemelidir.

17. İhtiyaç duyduğumuz fideyi bizzat yetiştirmek yerine, hazır fide satan kişilerden almak tavsiye edilemez. Böyle bir davranışla:

- Yöremize uygun olmayan bir tütün çeşit veya tipiyle tarlamızı doldurmuş olabiliriz.
- Çeşit veya tip karışıklığı ile yüz yüze gelebiliriz.
- Fidelerin kendisi ya da fide köklerindeki toprakla bazı hastalık ve zararlıları tarlamıza bulaştırabiliriz.

**EGE TARIMSAL ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ**

P. K. 9 Menemen - 35661 İZMİR
Telefon : (0232) 846 1331 (pbx)
Faks : (0232) 846 1107
©ETA E Matbaası - 1997

**T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
EGE TARIMSAL ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ**

ÇİFTÇİ BROŞÜRÜ No: 85

**EGE BÖLGESİ TÜTÜN FİDESİ
YETİŞTİRİCİLİĞİNDE DİKKAT
EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR**

Dr Ahmet USTURALI

Tütün tarımında başarı büyük oranda: sağlıklı, iyi gelişmiş, bol köklü, şişkin ve yeterli miktarda fideyi zamanında hazırlayabilme becerisine bağlıdır. Fidelikteki başarısızlık ise; bazen tarlanın kısmen ya da tamamen boş kalmasına, dikimin gecikmesine, hasadın aksamasına yol açar. Ege Bölgesinde tütün fidesi yetiştiriciliğinde aşağıdaki hususlara dikkat edildiği takdirde kaliteli ve verimli bir ürün elde edilebilir.

1. Hava koşullarına ve fidelikte kullanılan örtü malzemesine bağlı olarak, tohum ekiminden 45-60 gün sonra fideler tarlaya dikilebilecek hale gelmektedir. Fidelik tesisinde ve tohum ekiminde bu durum göz önüne alınmalıdır. Daha erken tohum ekme, zaman ve emek kaybıdır. Erken ekim yapıldığında fideler, iklim koşullarının fide dikimi için henüz uygun olmadığı günlerde yetişmiş olacak; ancak fidelikte büyümelerine devam edeceklerinden, fide olmaktan çıkacaklardır. Böyle fideler hiçbir zaman tarlaya dikilmemelidir. Diğer taraftan, fidelikte tohumun çimlenmesi için toprak sıcaklığının 11-12 °C olması gerekmektedir. Çok erken dönemde ekim yapılsa dahi, toprak sıcaklığı istenilen seviyeye gelmemiş olduğundan tohumlar çimlenemeyecek ve bir kısım tohum çürüyecek; çimlenme bir örnek olmayacaktır.

2. Fide yastıkları, şekilde görüldüğü gibi, mutlaka toprak seviyesinden 10-15 cm yukarıda yapılmalıdır. Böylece, fazla suyun kök bölgesinden uzaklaştırılması ve kökün havalanması mümkün olacak. kök çürüklüğü ve çökerten (baygınlık) gibi hastalıkların görülme ihtimali azalacaktır.

3. Yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi, fide yastığının orta kısmı, hafifçe yüksek yapılarak, yastık yüzünde su birikmesi önlenmelidir.

4. Tohum yatağı ya da fidelik harcı, kimi yörelerde olduğu gibi, sadece ahır gübresi ya da sadece topraktan ibaret olmamalıdır. Her biri eşit miktarda alınıp karıştırılmak suretiyle ham toprak, mil ve ahır gübresinden oluşturulan harç; çimlenme için gerekli olan sıcaklığı sağlamak, kök bölgesinde yeterli suyu tutmak ve köklerin havalanmasını sağlamada ideal bir unsurdur.

5. Herşeyden önce fidelikte, kendi tarlamızdan ya da civar tarlalardaki beğendiğimiz bitkilerden topladığımız veya resmi kuruluşlardan temin ettiğimiz tohumluğu kullanmalıyız.

6. 10-12 bin adet tohum 1 gram gelmektedir. Pratikte bu tohumun % 60-70'inin çimlendiği ve 6-8 bin fidelik oluşacağı kabul edilmektedir. Bu fideliklerin de yansının yani 3-4 bin adedinin tarlaya dikilebilecek nitelikte fide haline geleceği var sayılmaktadır. Bölgemizde, tarlanın

işlenmesine ve tav durumuna göre, bir dekar alana 30-50 bin arasında fide dikilmektedir. Bu durumda, çay bardağı ya da su bardağı dolusu tohum yerine, metrekareye 2-3 gram tohum ekme suretiyle, bir dekar tütün tarlası için 5 metrekaresel fidelik yapmak yeterli olmaktadır. Birim alana çok fazla miktarda tohum atmanın, yani sık ekim yapmanın çökerten hastalığı tehlikesini artırdığı unutulmamalıdır.

7. İslatıldıktan sonra, sıcak bir ortamda tohumların birkaç gün bekletilerek çitlatılması ya da çitlatılması ve sonra ekim yapılması fidelik tesisi ve tohum ekiminde geç kalındığı takdirde başvurulabilecek bir yoldur. Zira bu uygulama hastalık oluşma ve çimlenme yüzdesinin düşmesi tehlikesini taşır.

8. Tohum ekiminden, çimlenmenin tamamlanmasına kadar ki süreç içinde; fidelik yüzeyi devamlı olarak nemli halde tutulmalıdır.

9. Fidelikte, hastalık çıktıktan sonra değil, çıkmadan önce ilaçlı mücadeleye başlamak önemlidir. Bunun için, çimlenmenin ve çıkışların tamamlanmasından sonra, mavi küf ve çökerten gibi fideliklerde yaygın olarak görülen hastalıklara karşı düzenli olarak ilaçlama yapılmalıdır.

10. Ilık ve güneşli havalarda, fidelikler açılıp, fidelerin güneşlenmesi ve havalanması sağlanmalıdır.